

Simónia

Merklin Tímea
merklin.timea@vn.plt.hu

A „nagy misztikus” – így nevezte dr. Kostyál László Simon János festőművészt, akinek most kiállítása nyílt a képtárban. Sajátos teremtett világ Simónia, egy Sossemvolt Mediterráneum, amely mégis mintha lehetne, bizonyosan ott él a vágyainkban.

Különös szakralitás és fantasztikum árad ezekben a terekben, történelmi korokat idéző, fiktív közegekbe, állandósult időbe húzzák át a nézőt a képek. Bár a tárlat visszatekintő jellegű, szembe tűnik a 2008-as festmények meglepő sokasága: égő vörösek, ragyogó sárgák, eleven barnák mesélnek *Simon János* álmairól, aki intenzív belső képzetét festi mostanában így, ilyen napfényesen, ebben a nagy izzásban, életigenlésben.

Amint mondja, az Ars Savaria pályázatra készült (ott is van egy képe), az inspirálta, hogy a jellegzetes középkori hangulat-idézése között kis- sé az ókorba is visszailleszen, így született például a „Savaria falai” – új technikával. Rétegelve hordja fel a vászonra az anyagokat, a felületet később itt-ott szándékosan megrepeszt. Ez a töredezettség is erősíti a kép archaikus hatását. Készült nagyon Simon János erre a képtári kiállításhoz, amelyről már 2006 óta beszélgettek *dr. Gál Zoltánnal*. Hetvenhét festmény van a falakon, a kiállítás katalógusában ötvenhárom. Szeretett volna a régi képekkel együtt sok újat is hozni. Kialakított magának egy munkamódot: „Ha mindennap festesz, van mit festened.” Ebből tapasztalat is lett: miközben folyamatosan önmagából merített, a tudatosság párosult az ihletettséggel. Amikor ne-

kiállt dolgozni, egyszerre három-négyféle idea is felülött benne. Simon János így fogalmaz: „Meggzálja az embert valami. Nem tudtam meghatározni, hogy milyen legyen a kép, mert egyszerűen jött belőlem.”

Szeret jelekben gondolkodni, az asztrológiai jelekről is beszélgetünk aztán. Ó dupla Skorpió, a titok, a misztikum egyrésztől mindig is vonzotta, másrésztől benne él. Mint mondja, készíti majd egy csillagképsorozatot is.

A kiállítás megnyitón kisebb tömeg gyűlt össze. Sokan voltak kíváncsiak Simon Jánosra, akit Gál Zoltán így konferált be: „Most megismerünk valakit, akit már ismerni vélünk”.

Dr. Kostyál László művészettörténész mondott bevezetőt a képekhez, hangsúlyozva, hogy egy nagy formátumú művész egységes, egyenletes színvonalú anyagát láthatjuk.

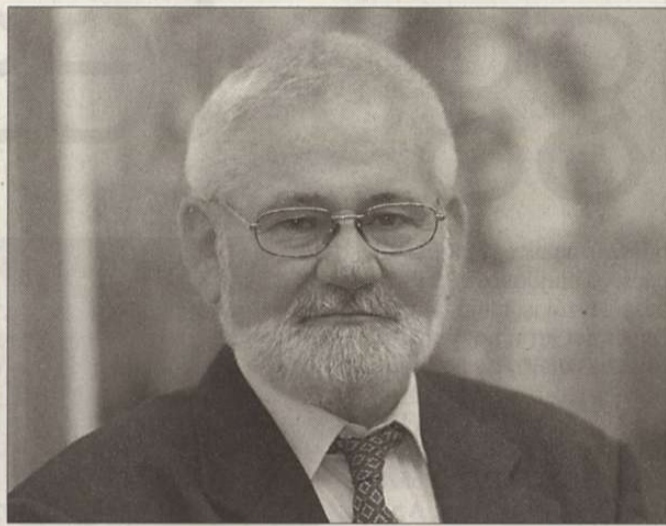
– Harmincöt év nagy idő, ennek stációival találkozunk itt. Tulajdonképpen az első 12-13 kép képviseli a múltat, az utóbbi 20-22 évben azon-

A képeken csillog a mosoly; az archaikus, ásatag jelleg hihető, mégis minden fiktív

ban már „mai” munkák készültek. Olyan architektúrákból építkező világok, ahová mi is szívesen elmenekülünk a mindennapok gondjai elől.

Sok festőben élt, él egyfajta elvágyódás, egy olyan szép teremtett világban élni, ahová nem nyúlnak be a realitások. A művészettörténet tartja számon azokat a jellegzetes fiktív közegeket, amiket a művészek kitaláltak. Simon János fantasztikus építészeti elemekből építkezik, architektúra-teremtő vágygal. Más festők és grafikusok is komponáltak építészeti részletekből, sőt építészeti létre is hoztak fantasztikus épületeket, melyek célja a gyönyörködés, az egzotikum, a kuriózum megalkotása volt.

– Simon János nem Nacionypanba vágyik. Ez az ő saját teremtett világa, Simónia, egy sajátos mediterr-

neum, ami ilyen formában sohasem létezett. Képein feltűnik, hogy hiányoznak az élő szereplők, az emberek. Ám az ember mégis jelen van, csak nem személyében, hanem kultúrájában, az általa létrehozott architektúrában. Az elemek, amelyekből építkezik, soha nem rekonstruálhatók, konkrét, kézzelfogható

részletek nincsenek, de a kapuk, nyílások, pillérek, bordák fantasztikus hangulatban mégis összeállnak egy sosemvolt, mégis impozáns épületegyüttes. Mintha minden vibrálna: vörösek, égő sárgák az uralkodók, ritkán a tenger és az ég színe, a kék. Az első a Nap, az áradó fény. Nem is a deledő Nap, hanem az alkonyba hajló vagy a haj-

Simon János sárvári festőművész kedves figurája sok helyen feltűnik, sokat mozog a világban – mondja róla Gál Zoltán. Derülje átsüt a képein

FOTÓ: BENKŐ SÁNDOR

nali: minden csillog, fénylik, vibrál. A képek benyomáso- kat ragadnak meg, és hatásukban is impresszionista jelleget öltönek. De nem a pillanatokban élnek, hanem benne a művészetben, konstruktív, feszített szerkezetekben. Mintha a festő egy rácszerkezetet használna, erre építené fel a képeket. Az építkezéshez szolgáló elemek olyan történelmi fragmentumok, melyek akár régészeti leletek is lehetnének. Az archaikus, ásatag

jelleg hihető, mégis minden elem fiktív, konkrétan nem azonosítható. De nem is az a lényegi kérdés, hogy ezek pontosan micsodák. Megragadható viszont az erőteljes vertikális tagozódás, amely időbeli állandóságot mutat, amelyben – bár egy-egy kép esetleg az óskorra, az antikvitásra vagy a középkorra utal – nem csak a mai ember mozog. Hanem generációk is átéltek azt az időbeli élményt, ami itt az állandósághoz köthető.

Simon Jánosnak, amikor dolgozik, nagy öröme telik a festésben. A képek minden részletében ott csillog a mosoly, a derű, látszik az élvezet, ahogy az ecsettel felidézzi magából az érzést, az élményt, a benyomást, ami az ő belső merev lemezére rávetült. A memóriában táru- lott emléks- anyag mellett festményei tükrözik a pillanatnyi lelkiállapotait is. De képei médiu- mokként is értelmezhetők, melyek révén mindenkori

emóciók, hangulatok fejeződnek ki. *Dr. Kostyál László* összefoglalóan arra a kettősségre hívta fel a figyelmet, hogy Simon János csodálatos világa egyrésztől elvágyódás, másrésztől a néző elvárásolása. „Hagynunk kell, hogy a művész velünk ezt megtegye!” – mondta végül. „Ügyeljünk ezekre a szépségekre, mosolyokra, amik ezekből a megőrkített pillanatokból fakadnak.”

Megint túl vagyunk a felsőoktatási felvételin. Megint meggyőződhetünk arról, hogy a műszaki és a természettudományok iránt csökken az érdeklődés, számos szakon nem volt az államigazgató támogatott helyekért, hanem a keretszámnál is jóval kevesebben jelentkeztek, ráadásul rendkívül gyenge középiskolai eredményekkel nyertek felvételt. Az idén a korábbiaknál is határozottabban követelik szakmai körök a kormányzati beavatkozást a belátható időn belül bekövetkező szakemberhiány elhárítása vagy legalábbis mérséklése érdekében.

Kétségtelen, hogy gond van a szakmai aránnyal. Szinte minden fórumon hangoztatják, túl sok bölcsészt képez a magyar felsőoktatás, s ezzel potenciális munkanélkülieket bocsát ki. Lépett is a kormány – nem az idén először, már több

éve folyamatosan csökkenti a bölcsész beiskolázás keretszámait, s emeli a természettudományi szakokét. A logikusnak tetsző döntéssel szemben azonban számos aggály fogalmazható meg. Itt és most csak néhányat említek.

Előszörettel hivatkoznak munkaerő-piaci igényekre. (A munkáltatók közül figyelmen kívül hagyhatjuk a felsőoktatási intézményeket és a kutatóintézeteket, mert azok munkaerő-igénye elenyésző.) E hivatkozások szerint bölcsész végzettségűeket a munkaerőpiac nem keres, tehát a végzett bölcsészek jelentős részére munkanélküliség vár. Ezzel szemben viszont fölhozható, hogy a munkaerőpiacon – az állásajánlások tanúsága szerint – az esetek nagy részében egyszerűen csak felsőfokú végzettséget igényelnek, s nem jelölnék meg szakot. Ez a helyzet azzal

Pusztay János

vasnepe@vn.plt.hu

Meghatározni a jövőt

magyarázható, hogy a munkáltatók jelentős része „csupán” értelmes, bármely területen az érettségivel magasabb tudású szakembert keres, mondván, úgyis át- vagy továbbképzzi a felvett munkatársat. A bölcsész a legolcsóbban kiképezhető diplomás, egyszersmind számos területen alkalmazható.

A munkanélküliség mu- musával riogató döntéshozóknak mindenképp az az- azon kellett volna fáradozniuk, hogy értékelhető tartalom- bevezetett, bolognainak el- nevezett többlépcsős felső- oktatási rendszerben az

alapképzés hároméves ke- retét. Legalábbis a bölcsész- területen a szakmai tartal- lom nem éri el a korábbi fő- iskolai szintet. Arról nem is szólva, hogy a bologna-foly- amatra hivatkozva kötele- zővé tették – mind a böl- csész-, mind a természettu- dományi területen – az egy- számosságát. A szintén EU-tag, s a bologna-rend- szerbe is bekapcsolódó Né- metországban viszont köte- lező a kétszakosság. A két- teljes szakot elvégző szak- embert a munkaerőpiacon nagyobb eséllyel boldogul, mint az egyszakos. (A tanár- képzés teljes szétverésének kérdése is ide tartozik, de

arról majd egyszer külön le- gyen szó.)

Attól, hogy csökkentik a bölcsész beiskolázási szá- mokat, még nem lesz na- gyobb a műszaki és a ter- mészettudományi szakokra jelentkezők létszáma, s nem lesz magasabb a színvona- luk sem.

A bajok oka nyilvánvaló- an másutt keresendő. Való- színűleg abban, hogy ma- gyar valóságunkban elve- szett a munka értéke. A fizi- kailépp úgy, mint a – ké- tes, ám kétségtelenül kifize- tődő – dicsőség, akik minél kevesebb érdemi, tisztessé- ges befektetéssel minél na-

gyobb haszonra tudnak szert tenni. A becsületes ba- lekoknak csupán a nyugodt álmok maradnak, meg a korgó gyomor. S ha ez így van a társadalom széles kö- reiben, miért volna más- képp a felsőoktatásban.

Amíg nem változik meg a társadalmi szemlélet, amíg nem válik általánossá a mi- nőség iránti igény, addig marad a bőví uralk. A kö- zépiskolák tanulók és az egyetemi hallgatók zöme a könnyebb ellenállást vá- lasztja, s végül az oktatók is kénytelenek lesznek ido- mulni a helyzethez, máskü- lönben elveszítik hallgatói- kat, s ezáltal munkájukat is.

Az a kevés – a trenddel szembeszegülő – minőség után vágyó pedig azt nézi, hogyan menekülhet el az országból. Az elmúlt fél évet külföldön töltvén csak Göt- tingben számos magyar – köztük szombathelyi szá- ralmazású – tehetséges fiatal kutatóval találkoztam, akik-

nek javarésze az ösztöndíj- letelte után a kedvező aján- latot kihasználva kint fog- maradni. Csupán remélni tudom, hogy nem ez a kor- mányzati szándék. Csak ha megváltozik a társadalmi szemlélet, akkor lesznek megint tehetséges hallgatók a jelenlegi hiányterületeken, s alakulhat ki az egészséges egyensúly a szakterületek között. Magyarországnak csak érték alapú szemlélet- tel van esélye arra, hogy té- nyező legyen a világban. Ez a szemlélet megbecsüli a tudást, serkenti annak meg- szerzését, s megteremti ér- vényesülésének lehetőségét. A politikának is ezen a szemléleten kell alapulnia – féltetve egyéni és szűk csoportérdekeket –, s kivon- ja a jövőt meghatározni ké- pes területet a fiskális gon- dolkodásmód gyakran káros hatása alól.

Ez legyen a mindenki által elfogadható nemzeti minimum alapja.